DOMSTOLENS DOM
av den 10 juli 1990*

I mål C-326/88

har Vestre Landsret till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Anklagemyndigheden

och

Hansen & Søn I/S genom Hardy Hansen.

Begäran avser tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 543/69 av den 25 mars 1969 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter (EGT nr L 77, s. 49, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå).

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden O. Due, avdelningsordförandena Sir Gordon Slynn och C. N. Kakouris samt domarna J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse och M. Díez de Velasco,

generaladvokat: W. Van Gerven,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören H. A. Rühl,

som beaktat de skriftliga yttrandena från

* Rättegångsspråk: danska.

— Danmarks regering genom juridiske rådgivaren Jørgen Molde, i egenskap av ombud,

— Förenade kungarikets regering genom S. J. Hay, Treasury Solicitor´s Department, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission genom juridiske rådgivaren Johannes Buhl och Ricardo Gosalbo Bono, båda vid kommissionens rättstjänst och båda i egenskap av ombud,

som beaktat förhandlingsrapporten,

som vid sammanträde den 19 oktober 1989 hört de muntliga yttrandena från Hansen & Søn I/S, företrätt av advokaten Hjulmand, den danska regeringen, den brittiska regeringen och kommissionen och

som hört generaladvokatens förslag till avgörande vid sammanträde den 5 december 1989,

meddelar följande

dom

1 Genom beslut av den 28 januari 1988, som inkom till domstolen den 9 november 1988, har Vestre Landsret i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget ställt en fråga om tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 543/69 av den 25 mars 1969 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter (EGT nr L 77, s. 49).

2 Frågan har ställts inom ramen för ett brottmål mot bolaget Hansen & Søn I/S (nedan kallat "Hansen & Søn") i dess egenskap av arbetsgivare till en yrkesförare, på grund av den sistnämndes överträdelse av artiklarna 7.2 och 11 i ovannämnda förordning nr 543/69 såvitt gäller högsta tillåtna körtid per dag respektive obligatorisk dygnsvila.

3 Enligt artikel 18.1 i förordning 543/69 skall medlemsstaterna anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa förordningen. I dessa författningar skall bland annat anges vilka påföljder som skall gälla vid överträdelse av de därigenom utfärdade reglerna.

4 I enlighet med ett bemyndigande i § 1.1 i den danska lagen nr 508 av den 29 november 1972 att genomföra bestämmelserna i rådets ovannämnda förordning, utfärdade den danska arbetsmarknadsministern förordning nr 448 av den 2 juni 1981. Det framgår av § 9 i den förordningen att en arbetsgivare kan åläggas bötesstraff vid överträdelse av artiklarna 7 och 11 i förordning 543/69 om transporten har skett i hans intresse, även om något uppsåt eller någon oaktsamhet inte kan läggas honom till last.

5 Med stöd av denna bestämmelse dömdes Hansen & Søn av domstolen i Graasten till böter trots att överträdelsen inte ansågs bero på uppsåt eller oaktsamhet från företagets sida. I sitt överklagande till Vestre Landsret gjorde Hansen & Søn gällande att ett strikt straffrättsligt ansvar i enlighet med ovannämnda förordning från 1981 inte var förenligt med rådets förordning nr 543/69.

6 Vestre Landsret beslöt att förklara målet vilande och att ställa följande fråga till domstolen:

"Utgör rådets förordning nr 543/69 (EEG) om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter och senare ändringar till densamma hinder mot en tillämpning av nationella bestämmelser enligt vilka en arbetsgivare, vars förare har överträtt artikel 7.2 och artikel 11 i förordningen såvitt gäller körtider och viloperioder, kan bestraffas även om något uppsåt eller någon oaktsamhet inte kan läggas arbetsgivaren till last ?"

7 För en utförligare redogörelse för relevanta rättsregler och för omständigheterna i tvisten vid den nationella domstolen, rättegångens förlopp samt de till domstolen ingivna yttrandena hänvisas till förhandlingsrapporten. Handlingarna i målet i dessa delar återges i det följande endast i den mån domstolens argumentation kräver det.

8 Hansen & Søn har framfört två argument till stöd för att artikel 9 i den danska förordningen från 1981 skall anses oförenlig med förordning nr 543/69.

9 För det första har Hansen & Søn gjort gällande att den danska regeringen genom att införa ett strikt straffrättsligt ansvar har försökt att utvidga tillämpningsområdet för förordning nr 543/69 och ålagt arbetsgivarna en skyldighet som inte finns i den förordningen. Som stöd härför har Hansen & Søn hänvisat till en dom av den 18 februari 1975 i mål 69/74 Cagnon och Taquet, punkt 10 (Rec. s. 171), i vilken domstolen uttalat att den skyldighet

som åvilar arbetsgivaren i enlighet med artikel 11 i nämnda förordning är begränsad till vidtagandet av nödvändiga åtgärder för att de anställda skall kunna komma i åtnjutande av den föreskrivna dygnsvilan.

10 Hansen & Søn har till stöd för sin uppfattning vidare anfört att artikel 15 i rådets förordning (EEG) nr 3820/85 av den 20 december 1985 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter (EGT nr L 370, s. 1, fransk version; svensk specialutgåva, del 07, volym 03), som har ersatt förordning nr 543/69 med verkan från den 29 september 1986, endast har inneburit ett förtydligande av de bestämmelser som var tillämpliga enligt den tidigare förordningen. Enligt denna bestämmelse är arbetsgivaren skyldig att organisera arbetet på ett sådant sätt att förarna kan iaktta gemenskapsbestämmelserna och att vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra upprepning av eventuellt konstaterade överträdelser.

11 Detta argument kan inte godtas. I artiklarna 7 och 11 i förordning nr 543/69 fastställs de gränser för körtider och viloperioder som skall iakttas av förarna och andra personer som ingår i fordonets besättning. Enligt artikel 18 skall medlemsstaterna anta de bestämmelser som är nödvändiga för att säkerställa att dessa gränser iakttas. En bestämmelse i nationell lagstiftning som skapar ett straffrättsligt ansvar för en arbetsgivare för dennes anställdes överträdelse av reglerna i artiklarna 7 och 11 i förordning nr 543/69 innebär inte i sig någon utvidgning av förordningens tillämpningsområde. Ett sådant ansvar utgör endast ett medel för att säkerställa att de i bestämmelserna fastställda gränserna iakttas.

12 Vad artikel 15 i förordning nr 3820/85 beträffar, är syftet med denna inte att begränsa arbetsgivarens ansvar för anställda som inte iakttar körtider och viloperioder, utan att skapa särskilda och tydliga skyldigheter för arbetsgivaren själv. Av detta följer att det enligt bestämmelserna i fråga inte finns något hinder mot att införa ett strikt straffrättsligt ansvar för arbetsgivaren.

13 För det andra har Hansen & Søn hävdat att eftersom Danmark är det enda land som har infört strikt straffrättsligt ansvar löper företag som är etablerade i denna medlemsstat större risk för påföljder. Härigenom snedvrids konkurrensen på den gemensamma marknaden, vilket strider mot syftet med förordning nr 543/69 att harmonisera de nationella bestämmelserna på området.

14 Det skall i detta hänseende anmärkas att även om förordning nr 543/69 syftar till att harmonisera vissa bestämmelser som har verkningar för konkurrensen på vägtransportområdet, så ges medlemsstaterna genom förordningen stort utrymme för eget skön i fråga om genomförandet av bestämmelserna. Dels har medlemsstaterna i enlighet med artikel 13 möjlighet att tillämpa strängare regler för förare av fordon som är registrerade på deras territorium, dels överlåts det i artikel 18 till medlemsstaterna att avgöra vilka påföljder som skall gälla vid överträdelse och hur stränga påföljderna skall vara.

15 Det skall vidare anmärkas att de ekonomiska konsekvenserna av en överträdelse av förordning nr 543/69 varierar med hänsyn inte enbart till ifrågavarande medlemsstats ordning i fråga om det straffrättsliga ansvaret, utan även till storleken på de böter som påförs och till hur effektiva kontrollerna är. Följaktligen innebär införandet av ett system med strikt straffrättsligt ansvar i sig inte någon snedvridning av konkurrensen.

16 Förordning nr 543/69 utgör alltså inte hinder mot en tillämpning av nationella bestämmelser enligt vilka en arbetsgivare vars förare har överträtt artiklarna 7.2 och 11 i den förordningen kan bestraffas även om något uppsåt eller någon oaktsamhet inte kan läggas arbetsgivaren till last.

17 Det skall för övrigt erinras om att det av domstolens fasta rättspraxis, som bekräftats i en dom av den 21 september 1989 i mål 68/88 kommissionen mot Grekland (Rec. s. 2965), följer att när en gemenskapsrättslig förordning inte innehåller någon särskild bestämmelse i vilken föreskrivs om påföljd vid överträdelse av densamma och inte heller innehåller någon hänvisning i detta hänseende till nationella lagar eller andra författningar, är medlemsstaterna enligt artikel 5 i EEG-fördraget skyldiga att vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa gemenskapsrättens tillämplighet och verkan. För detta ändamål skall medlemsstaterna, som dock är fria vad gäller valet av påföljder, särskilt se till att överträdelser av gemenskapsrätten beivras enligt regler motsvarande de materiella och processuella regler som gäller för överträdelser av samma art och svårhetsgrad enligt nationell rätt. Påföljderna skall dock under alla omständigheter vara effektiva, stå i rimlig proportion till överträdelsen samt vara avskräckande.

18 Det framgår av beslutet om hänskjutande att införandet av ett strikt straffrättsligt ansvar överensstämmer med vad som allmänt gäller enligt dansk arbetsmiljölagstiftning.

19 Det finns dessutom anledning att beakta dels att ett strikt straffrättsligt ansvar kan förmå arbetsgivaren att organisera sina anställdas arbete på ett sådant sätt att förordningen följs, dels att trafiksäkerheten, som enligt det tredje och nionde övervägandet i förordning nr 543/69 utgör ett av syftena med förordningen, är av ett allmänt intresse som kan göra det berättigat att påföra arbetsgivaren böter för de överträdelser som begås av dennes anställda och att införa en ordning med strikt straffrättsligt ansvar. En sådan påföljd, som står i överensstämmelse med de skyldigheter till lojalt samarbete som föreskrivs i artikel 5 i EEG-fördraget, står alltså inte i orimlig proportion till det eftersträvade ändamålet. Det har i förevarande mål inte gjorts gällande att bötesbeloppet inte står i proportion till överträdelsen.

20 Till följd av ovanstående överväganden blir svaret på Vestre Landsrets fråga att varken rådets förordning nr 543/69 av den 25 mars 1969 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter eller gemenskapsrättens allmänna principer utgör hinder mot en tillämpning av nationella bestämmelser enligt vilka arbetsgivaren till en förare som har överträtt artikel 7.2 och 11 i nämnda förordning kan bestraffas även om något uppsåt eller någon oaktsamhet inte kan läggas arbetsgivaren till last, under förutsättning att den föreskrivna påföljden motsvarar de påföljder som tillämpas för överträdelser av bestämmelser i nationell rätt av samma art och svårhetsgrad samt att påföljden i fråga står i proportion till överträdelsens svårhetsgrad.

Rättegångskostnader

21 De kostnader som har förorsakats Danmarks och Förenade kungarikets regeringar samt Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående den fråga som genom beslut av den 28 januari 1988 förts vidare av Vestre Landsret – följande dom:

Varken rådets förordning nr 543/69 (EEG) av den 25 mars 1969 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter eller gemenskapsrättens allmänna principer utgör hinder mot en tillämpning av nationella bestämmelser enligt vilka arbetsgivaren till en förare som har överträtt artikel 7.2 och 11 i nämnda förordning kan bestraffas även om något uppsåt eller någon oaktsamhet inte kan läggas arbetsgivaren till last, under förutsättning att den föreskrivna påföljden motsvarar de påföljder som tillämpas för överträdelser av bestämmelser i nationell rätt av samma art och svårhetsgrad samt att påföljden i fråga står i proportion till överträdelsens svårhetsgrad.

Due Slynn Kakouris

Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias Grévisse Díez de Velasco

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 10 juli 1990.

J.-G. Giraud
Justitiesekreterare

O. Due
Ordförande